

УДК 347.4

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЕРЖАВНИХ РЕЄСТРІВ В УКРАЇНІ

Карина ПОЧИНОК,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри господарського права та процесу
Навчально-наукового інституту права
Університету державної фіскальної служби України

SUMMARY

The article examines the history of the state registers: the Unified State Register of Enterprises and Organizations of Ukraine and the Unified State Register of legal entities, individual entrepreneurs and community groups. The essence and importance of public registers. The approaches of different scholars to the value and purpose of the Uniform State Register and its future prospects.

Key words: state registry, Unified State Register of legal entities, individual entrepreneurs and community groups, classifier, legal forms of management, economic activities.

АНОТАЦІЯ

У статті досліджується історія розвитку державних реєстрів: Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України та Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. Досліджено сутність та значення державних реєстрів. Проаналізовано підходи різних науковців до значення та мети Єдиного державного реєстру та його подальших перспектив.

Ключові слова: державний реєстр, Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, класифікатор, організаційно-правові форми господарювання, види економічної діяльності.

Постановка проблеми. Сучасна наука історії держави і права України розглядає історичний розвиток державних та правових інститутів на теренах України значно детальніше [1, с. 103], що є закономірним і методично правильним. Історія покликана не тільки задовольнити певні інтереси громадян незалежної України, але й неупереджено та об'єктивно засвідчити на підставі виявлених у результаті дослідження фактів, нормативно-правових документів, літературних джерел зародження, суперечливий розвиток, а деколи і занепад функціонування державності та права, це повною мірою стосується також становлення та розвитку державних реєстрів: Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України (далі – ЄДРПОУ) та Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (далі –ЄДР).

Актуальність теми. Відзначмо, що значний внесок у розвиток та становлення державних реєстрів (ЄДРПОУ та ЄДР) зробили такі вчені, як, зокрема, А. Васильєва, О. Вінник, О. Квасніцька, Н. Лисогора, О. Подцерковний, Н. Руденко, С. Третякова, В. Щербина.

Отже, **метою статті** є з'ясування сутності та значення державних реєстрів, а також дослідження історії розвитку та становлення державних реєстрів в Україні, визначення перспектив розвитку вдосконалення правового регулювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Реєстр (польс. “rejestr”, від лат. “regestra” – «список», «перелік») – форма матеріального відображення результату реєстрації у вигляді списку, показника, певної бази даних, спеціально зброшурованої, прошнурованої та скріпленої книги або журналу, іншого облікового документа, що містять необхідні відомості стосовно об'єкта, предмета, факту, явища або події, які фіксуються (реєструються) з метою обліку і надання їм статусу офіційно визнаних актів. Форми і види реєстрів, порядок їх ведення, спеціальні вимоги до окремих реєстрів визначаються відповідними актами законодавства України [2, с. 259].

У більшості держав реєстр розуміється традиційно як перелік найбільш важливих відомостей про юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців. У багатьох розвинутих країнах ведуться торгові реєстри. Їх мета – надати факту реєстрації публічного значення [3, с. 66].

Обов'язки щодо запровадження та ведення реєстру підприємств та організацій України у 1992 році були покладені на Державний комітет статистики [4]. Державна політика в галузі статистики спрямована на створення єдиної системи обліку та статистики на всій території України та її узгодження з міжнародними стандартами і методологією.

Що стосується ЄДРПОУ, то до 1993 року в Україні діяв Загальносоюзний класифікатор підприємств та організацій (рос. ОКПО – общесоюзный классификатор предприятий и организаций) [5]. Підприємству або організації при створенні надавався «Код ОКПО», після подання звітності органи статистики, галузеві міністерства та відомства формували відокремлені бази даних (реєстри) про підприємства та організації.

Зокрема, єдиного підходу до систематизації інформації про підприємства та організації не існувало, виникали значні перешкоди в накопиченні, зберіганні такої інформації та доступі до неї. Подана звітність різних органів, що формували бази даних про підприємства та організації, сильно відрізнялась між собою.

Перехід до ринкової економіки, докорінна зміна виробничих відносин у всіх сферах господарювання, інтеграція народного господарства нашої держави у світову економіку викликали необхідність перебудови методологічних і організаційних принципів діяльності статистичних органів. Перед державною статистикою України постають завдання створення системи статистичної інформації, яка задовольняла б потреби всіх учасників суспільного відтворення в об'єктивних даних про стан і тенденції соціально-економічного розвитку, господарські та фінансові взаємозв'язки на міждержавному, загальнодержавному, регіональному і галузевому рівнях, структурні зрушення і ефективність ви-

робництва, рівень інфляції на базі широкого використання обчислювальних систем і найновіших інформаційних технологій, впровадження міжнародних стандартів у галузі обліку та звітності, значного розширення робіт щодо порівняння даних з іншими країнами [5].

Так, 14 липня 1993 року Кабінет Міністрів України приймає Постанову «Про Державний реєстр звітних (статистичних) одиниць України» [6], згідно з п. 4 до Державного реєстру звітних (статистичних) одиниць України включались відомості про:

- всіх юридичних осіб на території України, а також юридичних осіб України, що перебувають за її межами;
- всі розташовані на території України структурні одиниці, що не є юридичними особами і головні організації яких розташовані за її межами;
- всі фізичні особи, які займаються підприємницькою діяльністю і проживають на території України, незалежно від їх громадянства.

З 1 червня 2004 року в Україні починає діяти нова Класифікація організаційно-правових форм господарювання (далі – КОПФГ) ДК 002-2004, яку розроблено на виконання Постанови Кабінету Міністрів України «Про Концепцію побудови національної статистики України та Державну програму переходу України на міжнародну систему статистики і обліку» [7], також з 1994 року почав діяти Загальноукраїнський класифікатор підприємств та організацій. Підприємствам та організаціям надавався «Код ЗКПО» (10/12 цифр), назва використовувалась до 1996 року. Система збирання, накопичення та обробки даних про підприємства та організації усіх форм власності (реєстр) протягом 1993–1995 років відбувалася згідно з Постановою Кабінету Міністрів України «Про Державний реєстр звітних (статистичних) одиниць України» [6].

8 червня 1995 року Кабінет Міністрів України приймає Постанову «Про внесення змін і доповнень до Державної програми переходу України на міжнародну систему обліку і статистики» [8], а у 1996 році створюється ЄДРПОУ відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про створення Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України» [9]. ЄДРПОУ – це автоматизована система збирання, накопичення та опрацювання даних про юридичних осіб всіх форм власності та організаційно-правових форм господарювання, відокремлені підрозділи юридичних осіб, що знаходяться на території України, а також відокремлені підрозділи юридичних осіб України, що знаходяться за її межами [9, п. 1]. Реєстр ведеться з метою:

- забезпечення єдиного державного обліку та ідентифікації суб'єктів;
- класифікації суб'єктів для отримання статистичної інформації у формалізованому вигляді;
- проведення спостережень за структурними змінами в економіці щодо видів діяльності, створення, реорганізації (злиття, приєднання, поділу, перетворення) та ліквідації суб'єктів;
- удосконалення статистичного обліку суб'єктів та створення реєстрів респондентів статистичних спостережень (статистичних реєстрів) [9, п. 3].

Забезпечення формування бази даних ЄДРПОУ відбувалося на основі Державного реєстру звітних (статистичних) одиниць України зі збереженням присвоєних суб'єктам господарської діяльності ідентифікаційних кодів. Державні податкові інспекції з 1 квітня 1996 року вважали недійсними і не приймали звіти, декларації, розрахунки і платіжні доручення підприємств та організацій, а Державний митний комітет не проводив декларування та митне оформлення суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності – резидентів України без ідентифікаційних кодів з ЄДРПОУ.

Базами даних ЄДРПОУ є відповідні класифікатори. Класифікатором є нормативний документ, в якому систематизовано за певним критерієм об'єкти стандартизації у певній сфері господарювання. Класифікатори, що використовуються в ЄДРПОУ:

- організаційно-правових форм господарювання (КОПФГ);
- об'єктів адміністративно-територіального устрою України (КОАТУУ);
- видів економічної діяльності (КВЕД);
- органів державного управління (КОДУ);
- валют (КВ);
- держав світу (КДС);
- класифікація інституційних секторів економіки України (KICE) [9].

Об'єктом класифікації в КОПФГ є визначені чинним законодавством організаційно-правові форми юридичних осіб та їх відокремлені підрозділи: філії, представництва, а також підприємці – фізичні особи, які не мають статусу юридичної особи.

Класифікація об'єктів адміністративно-територіального устрою України (КОАТУУ) є державним стандартом кодової форми позначення об'єктів адміністративно-територіального устрою України.

Класифікація видів економічної діяльності (КВЕД) є державним стандартом (ДК 009-2005), складовою системи національних класифікаторів. КВЕД розроблено на виконання Постанови Кабінету Міністрів України «Про Концепцію побудови національної статистики України та Державну програму переходу на міжнародну систему обліку і статистики» [7]. Розроблення КВЕД здійснено на базі міжнародної статистичної класифікації видів діяльності Європейського Союзу – Nomenclature of Activities European Community (NACE, Rev. 1, mod. 7). За методологічними засадами, принципами побудови та призначенням КВЕД є статистичною класифікацією, створеною як інструментарій для систематизації та групування економічної та соціальної інформації у стандартний формат, який дає змогу обробляти та аналізувати значні обсяги інформації. Об'єктами класифікації в КВЕД є види економічної діяльності статистичних одиниць (юридичних осіб, відокремлених підрозділів юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців тощо), які на вищих рівнях класифікації групуються в галузі.

Зокрема, у Господарському кодексі України [10] та статистичних класифікаціях термін «галузь» визначається як діяльність сукупності виробничих (статистичних) одиниць, що беруть участь у переважно однакових або подібних видах економічної діяльності.

Класифікація органів державного управління (КОДУ) є кодовою формою позначення органів державного управління України.

Класифікація держав світу (КДС) – національна статистична класифікація, що використовується для обміну інформацією, обліку, звітності та статистики зовнішньоекономічної та валютно-фінансової діяльності, перевезення експортно-імпортних вантажів та в інших випадках, коли необхідно скористатися кодовою формою позначення держав світу. Список держав світу ґрунтується на розробленому статистичним відділенням Організації Об'єднаних Націй (ООН) списку «Стандартні коди ООН для держав та територій, що використовуються в статистиці». Назви держав світу відповідають наведеним у «Термінологічному бюлетені» ООН. Об'єктами класифікації держав світу є незалежні та залежні держави і деякі території, що мають особливий геополітичний статус.

Класифікація валют (КВ) – національна статистична класифікація, що використовується для обміну інформацією, обліку та статистики у зовнішній торгівлі, банківських

та фінансових сферах у тих випадках, коли потрібно скористатися кодовою формою позначення валют. КВ запроваджує міжнародні коди для позначення валют, які відповідають міжнародному стандарту ISO 4217 «Коди для подання валют і фондів» та відповідному національному стандарту ДСТУ ISO 4217. Об'єктом класифікації є національні валюти, зазначені у міжнародному стандарті ДСТУ.

Класифікацію інституційних секторів економіки (КІСЕ) України розроблено на виконання Програми розвитку системи національних рахунків на період до 2010 року, яка затверджена Постановою Кабінету Міністрів України [11]. Метою класифікації є удосконалення методології складання національних рахунків у напрямі запровадження розрахунків показників за підсекторами економіки. КІСЕ призначена для використання працівниками Держкомстату та територіальних управлінь статистики, інших центральних органів виконавчої влади, банківських і наукових установ. На виконання Наказу Держкомстату «Про затвердження Класифікації інституційних секторів економіки України» та відповідно до Положення про Єдиний державний реєстр підприємств і організацій України [9] розроблено «Порядок запровадження КІСЕ в системі ведення ЄДРПОУ» [12], згідно з яким юридичні особи при включенні до ЄДРПОУ підлягають класифікації за КІСЕ. Використовується КІСЕ під час розроблення звітності, формування та узагальнення статистичної інформації за інституційними секторами економіки. Інформація щодо приналежності юридичних осіб до відповідного сектора економіки надається на запити користувачів, а також відображається у довідках з ЄДРПОУ.

До ЄДРПОУ включаються дані про такі суб'єкти господарської діяльності: юридичні особи, а також їх філії, відокремлені підрозділи, які розташовані на території України і діють на підставі її законодавства; юридичні особи, їх філії, відділення, представництва, інші відокремлені підрозділи, розміщені за межами України, які створені за участю юридичних осіб України і діють відповідно до законодавства іноземних держав.

Правовий статус реєстру регулюється «Положенням про Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України» [9].

Інформаційний фонд ЄДРПОУ містить такі дані:

- ідентифікаційні: ідентифікаційний код суб'єкта господарської діяльності, єдиний для всього інформаційного простору України, та його назву;
- класифікаційні дані про галузеву, територіальну, відомчу належність, форму власності та організаційно-правову форму господарювання;
- довідкові: адресу, телефон, факс, прізвище керівника, засновників (інвесторів) тощо;
- реєстраційні: відомості про державну реєстрацію (перереєстрацію), спосіб створення, реорганізацію, ліквідацію тощо;
- економічні: виробничо-технічні та фінансово-економічні показники суб'єкта господарської діяльності.

Код ЄДРПОУ – унікальний ідентифікаційний номер юридичної особи, структура коду восьмирозрядна, серійно-порядкова. Присвоєння ідентифікаційних кодів з Реєстру здійснюється:

- 1) державними реєстраторами – суб'єктам, на яких поширюється дія Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» [13];
- 2) органами державної статистики – суб'єктам, на яких не поширюється дія Закону України [13] і відомості про які не становлять державну таємницю;
- 3) відповідними центральними органами виконавчої влади – суб'єктам, відомості про які становлять державну таємницю. Таким органам Держстат передає ідентифікаційні коди для ведення відомчого обліку. Порядок передачі

ідентифікаційних кодів для присвоєння їх суб'єктам затверджується Держстатом разом з відповідними центральними органами виконавчої влади [9, п. 5].

Код ЄДРПОУ зберігається за суб'єктом, якому він присвоєний, протягом усього періоду його існування і є єдиним. Він є обов'язковим для використання в усіх видах звітних та облікових документів суб'єкта господарювання і зазначається на його печатках та штампях. У всіх документах (адміністративних, фінансових чи інших), де фігурує підприємство (організація), обов'язково вказується ідентифікаційний код згідно з ЄДРПОУ [5].

Кінцева мета присвоєння кодів ЄДРПОУ – проведення спостережень за структурними змінами в економіці щодо видів діяльності, створення, реорганізації (злиття, приєднання, поділу, перетворення) та ліквідації суб'єктів господарювання.

Відповідно до організаційних та методологічних принципів ведення ЄДРПОУ при включенні до нього суб'єкти класифікуються згідно з Національними (державними) статистичними класифікаціями (класифікаторами). Одним з основних показників стратифікації статистичної інформації при організації суцільних та вибіркового обстеження є код виду економічної діяльності суб'єкта, який зазначається за КВЕД. Ця класифікація базується на стандартній міжнародній класифікації видів діяльності Європейського Союзу. Об'єктами класифікації в КВЕД є види економічної діяльності статистичних одиниць (юридичних осіб, відокремлених підрозділів юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців тощо), які на вищих рівнях класифікації групуються в галузі.

На державному рівні ЄДРПОУ містить інформацію щодо суб'єктів загалом по країні, на територіальному – щодо суб'єктів на відповідній території. Підставою для внесення до ЄДРПОУ або виключення з нього даних щодо суб'єктів, а також внесення змін до ЄДРПОУ є надходження від державного реєстратора до органу державної статистики інформації про виникнення реєстраційних дій.

Отже, з 1996 року відокремлені бази даних (реєстри) про підприємства та організації припинили своє існування, почав діяти єдиний підхід до систематизації інформації про підприємства та організації. Загальноукраїнський класифікатор підприємств та організацій був названий ЄДРПОУ, підприємства та організації «Код ЗКПО» змінили на «Код ЄДРПОУ» – 8/10 цифр. ЄДРПОУ формувався насамперед з метою класифікації суб'єктів господарювання для здійснення статистичних спостережень за структурними змінами в економіці, які відбуваються під час створення суб'єктів господарської діяльності, їх реорганізації та ліквідації.

Спрямованість ЄДРПОУ на накопичення статистичної інформації також підтверджується діючим на той момент механізмом державної реєстрації суб'єктів господарювання, який передбачав обов'язок органу, який здійснює реєстрацію, після видачі свідоцтва про реєстрацію в десятиденний термін подати відомості про реєстрацію суб'єкта господарювання органу державної статистики (ст. 8 Закону України «Про підприємництво» [14]).

Таким чином, дії органів державної статистики є завжди похідними від дій державних реєстраторів. Забезпечення в межах чинного законодавства відкритості, доступності, законності одержання та використання інформації з Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України регламентується «Положенням про порядок і умови користування даними Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України», яке затверджене наказом Держкомстату України [15]. Це Положення розроблено також відповідно до п. 18 Положення про Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України [9].

31 січня 2004 року набрав чинності Цивільний кодекс України [16], ст. 91 якого встановлено, що цивільна право-

здатність юридичної особи виникає з моменту її створення і припиняється з дня внесення до єдиного державного реєстру запису про її припинення. Юридична особа вважається створеною з дня її державної реєстрації. Юридична особа підлягає державній реєстрації у порядку, встановленому законом [16, ч. 4 ст. 87, ч. 1 ст. 89].

Що стосується становлення та розвитку ЄДР, то державна реєстрація юридичних осіб та фізичних осіб, згідно зі ст. 4 Закону України [13], полягає у засвідченні факту створення або припинення юридичної особи шляхом внесення відповідних записів до ЄДР.

Так, ст. 1 Закону України [13] визначає ЄДР як автоматизовану систему збирання, накопичення, захисту, обліку та надання інформації про юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.

В Україні до прийняття Закону України [13] органи, що здійснювали державну реєстрацію суб'єктів господарювання, мали відокремлені банки даних, але єдиного підходу до систематизації інформації про суб'єкти господарювання, що реєструються, не існувало. У зв'язку з цим виникли значні перешкоди в накопиченні, зберіганні такої інформації та доступі до неї.

У системі єдиної державної реєстрації мають поєднуватись нормативно-правова база реєстраційної процедури, сама процедура здійснення державної реєстрації та можливості комп'ютерної інформаційної системи.

З урахуванням вищевикладеного в Законі України [13] передбачено створення ЄДР як автоматизованої системи збирання, накопичення, обліку та надання інформації про правове становище суб'єктів господарювання (створених, діючих, реорганізованих, ліквідованих), а також про їх філії, представництва та інші відокремлені підрозділи.

Введення ЄДР запровадило дієвий механізм унеможливлення реєстрації фіктивних підприємств, зробило доступною і прозорою інформацію щодо діяльності суб'єктів господарювання.

Держпідприємництво як спеціально уповноважений центральний орган з питань державної реєстрації протягом 2003 року здійснило цілу низку заходів, серед яких:

- 1) введення в дію програмно-технічного комплексу для введення ЄДР, розробка програмного забезпечення центральної частини ЄДР та Автоматизованого робочого місця «Державний реєстратор»;
- 2) підготовка та розповсюдження трьох видань «Методичного посібника з питань реєстрації»;
- 3) запровадження «гарячої лінії» для державних реєстраторів і підприємців;
- 4) реєстрація та налагодження випуску періодичного спеціального видання «Бюлетень державної реєстрації»;
- 5) проведення переговорів з Європейським реєстром бізнесу (ЕВР) на предмет входження України до цього Реєстру [17, с. 7].

Те, що в Законі про державну реєстрацію містяться положення щодо ЄДР, високо оцінюються в науковій літературі. Так, Н. Руденко зазначає, що Реєстр повинен забезпечувати потреби учасників комерційного обігу в інформації про третіх осіб та щодо захисту прав і законних інтересів таких учасників. Можливо, найбільшою цінністю закону є створення банку даних, який забезпечить третіх осіб достовірною інформацією про юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців. Її достовірність підкріплюється тим, що відомості Єдиного державного реєстру вважаються вірними, доки в них не внесено змін, що має відповідні цивільно-правові наслідки, та вимогою щорічного поновлення даних. Такий реєстр є унікальним для України. Об'єднавши відомості різного характеру (статистичні, комерційні, індивідуальні), він забезпечить учасників цивільного обороту й органи державної влади достовірною інформа-

цією про юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців. По-друге, учасники цивільного обороту зможуть отримати достовірну інформацію про фактичне існування юридичних осіб, а саме про момент їх створення, місцезнаходження, засновників та осіб, що мають право чинити юридичні дії від імені юридичної особи без довіреності, про наявність обмежень щодо представництва юридичної особи, про розмір статутного (складеного) капіталу, відомості про перебування особи в процесі припинення, у тому числі про банкрутство. А це забезпечує захист від встановлення ділових відносин з фіктивними компаніями [18, с. 2].

На думку Н. Лисогора, створення банку даних – Єдиного державного реєстру, який забезпечує третіх осіб достовірною інформацією про юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців – є найвагомим внеском Закону. Передбачається відкритий оперативний доступ до даних Єдиного реєстру органам державної влади, юридичним та фізичним особам. Це дасть змогу підвищити ділову активність підприємців та створити умови поліпшення ведення прозорого бізнесу в Україні за рахунок спрощення пошуку партнерів по бізнесу та перевірки їх юридичного і фінансового стану, що, у свою чергу, приведе до захисту третіх осіб щодо дійсності чи недійсності зобов'язань зареєстрованих суб'єктів господарювання (особливо тих, які мають обмежену відповідальність) та протидії протиправній (фіктивній) діяльності суб'єктів господарювання. Стає можливою реалізація принципу достовірності інформації, внесеної до Єдиного державного реєстру (тобто відомості, які містяться в ньому, вважаються достовірними і можуть бути використані в спорі з третіми особами, доки до них не внесено відповідних змін). Єдиний державний реєстр має стимулюючий характер для підприємця, оскільки йому вигідно швидше повідомити про зміни, які в нього сталися. Закон передбачає видання спеціалізованого друкованого засобу масової інформації, де публікуються відомості з Єдиного реєстру, та покладення на державного реєстратора зобов'язання публікації в ньому необхідних для процедури реєстрації повідомлень [19, с. 72].

Завдяки цій роботі є помітні позитивні зрушення: суб'єкти господарювання реєструються за один день замість п'яти; із впровадженням ЄДР вдвічі зросли темпи реєстраційних дій; продуктивність праці державних реєстраторів зросла вдвічі; з'явилася можливість зарезервувати майбутнє найменування суб'єкта. Водночас є проблеми, що потребують вирішення: 1) неузгодженість законодавства, адже чинне законодавство не приведено до вимог Закону про державну реєстрацію; 2) наявність черг в органах виконавчої влади, де здійснюється державна реєстрація юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців; 3) недостатність матеріально-технічного забезпечення державних реєстраторів у багатьох органах місцевої влади; 4) недостатність фінансування заходів щодо введення ЄДР [17, с. 7].

Згідно з ч. 1 ст. 16 Закону України [13] ЄДР створюється з метою забезпечення органів державної влади, а також учасників цивільного обороту достовірною інформацією про юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців з Єдиного державного реєстру.

Єдиний державний реєстр, виходячи з його найменування, означає, що правила його ведення мають бути єдиними, однаковими на всій території України.

У літературі правильно відзначалось, що ЄДР не відміння ЄДРПОУ та Єдиний державний реєстр фізичних осіб – платників податків та інших обов'язкових платежів. Два останніх реєстри є підставами для внесення у свідоцтво про державну реєстрацію кодів юридичних осіб та номерів громадян-підприємців. Ця взаємодія реєстрів є складною і в останній час встане питання про доцільність їх уніфікації [20, с. 82].

Державний реєстр, що є інформаційним ресурсом, з одного боку, має самостійне значення, а з іншого боку, існує у взаємодії з іншими інформаційними ресурсами. Тому необхідно забезпечити сумісність і взаємодію Єдиного державного реєстру з іншими інформаційними системами та мережами, як це зазначено в ч. 2 ст. 16 Закону України [13]. Тому О. Квасницька вважає за необхідне доповнити ст. 16 Закону України [13] таким положенням: «Сумісність і порівнянність відомостей Єдиного державного реєстру забезпечуються за рахунок дотримання єдності принципів, методів і форм ведення державних реєстрів. Така сумісність і взаємодія забезпечуються єдністю організаційних, методологічних і програмно-технічних принципів формування на електронних носіях інформаційних ресурсів. Сумісність і взаємодія Єдиного державного реєстру з іншими інформаційними системами має певні межі» [21, с. 34]. Так, відповідно до Закону України «Про інформацію» [22] суб'єкт права на інформацію може вимагати усунення будь-яких порушень його права.

Висновки. В Закон України [13] 26 листопада 2015 року були внесені зміни, які вступили в силу 1 січня 2016 року, також змінилася назва Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань», а ЄДР має таку назву: Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань.

Отже, з 1996 року видокремлені бази даних (реєстри) про підприємства та організації припинили своє існування, почав діяти єдиний підхід до систематизації інформації про підприємства та організації. Загальноукраїнський класифікатор підприємств та організацій був названий ЄДР-ПОУ, підприємства та організації «Код ЗКПО», який було змінено на «Код ЄДРПОУ» – 8/10 цифр.

В ЄДРПОУ використовують такі класифікатори: організаційно-правових форм господарювання (КОПФГ); об'єктів адміністративно-територіального устрою України (КОАТУУ); видів економічної діяльності (КВЕД); органів державного управління (КОДУ); валют (КВ); держав світу (КДС); класифікація інституційних секторів економіки України (КІСЕ).

ЄДРПОУ формувався насамперед з метою класифікації суб'єктів господарювання для здійснення статистичних спостережень за структурними змінами в економіці, які відбуваються під час створення суб'єктів господарської діяльності, їх реорганізації та ліквідації.

Становлення та розвиток ЄДР розпочалися в 2004 році згідно зі ст. 4 Закону України та полягають у засвідченні факту створення або припинення юридичної особи шляхом внесення відповідних записів до ЄДР. ЄДР не відмінняє ЄДРПОУ та Єдиний державний реєстр фізичних осіб – платників податків та інших обов'язкових платежів. З 1 січня 2016 року ЄДР має таку назву: Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань.

Список використаної літератури:

1. Історія держави і права України. Академічний курс : у 2 т. – К. : Вид. Дім «Ін Юре», 2000– . – Т. 1 / [кол. авторів: В. Гончаренко, А. Рогожин, О. Святоцький та ін.]; за ред. В. Тація, А. Рогожина. – 2000. – 648 с.
2. Юридична енциклопедія : в 6 т. / рекол.: Ю. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К. : Укр енцикл., 1998–2004. – Т. 5 : П–С. – 2003. – 736 с.
3. Квасницкая О. Процедура государственной регистрации субъектов предпринимательства / О. Квасницкая // Підприємництво, господарство і право. – 2005. – № 4. – С. 64–67.
4. Про державну статистику : Закон України від 17 вересня 1992 року № 2614-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2614-12>.

5. Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України // Словник фінансово-правових термінів / за заг. ред. Л. Воронової. – 2-е вид., переробл. і доповн. – К. : Алерта, 2011. – 558 с.

6. Про Державний реєстр звітних (статистичних) одиниць України : Постанова Кабінету Міністрів України від 14 липня 1993 року № 538 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/538-93-%D0%BF>.

7. Про Концепцію побудови національної статистики України та Державну програму переходу України на міжнародну систему статистики і обліку : Постанова Кабінету Міністрів України від 4 травня 1993 року № 326 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/326-93-%D0%BF>.

8. Про внесення змін і доповнень до Державної програми переходу України на міжнародну систему обліку і статистики : Постанова Кабінету Міністрів України від 8 червня 1995 року № 118 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/403-95-%D0%BF>.

9. Про створення Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України : Постанова Кабінету Міністрів України від 22 січня 1996 року №118 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/118-96-%D0%BF>.

10. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

11. Програми розвитку системи національних рахунків на період до 2010 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 7 квітня 2003 року № 475 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/475-2003-%D0%BF>.

12. Класифікації інституційних секторів економіки України : Наказ Державної служби статистики України від 3 грудня 2014 року № 378 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/rada/show/v0378832-14>.

13. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань : Закон України від 15 березня 2003 року № 755-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/755-15>.

14. Про підприємництво : Закон України від 7 лютого 1991 року № 698-ХІІ // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 14. – Ст. 168 (втратив чинність 1 січня 2004 року, крім ст. 4).

15. Положення про порядок і умови користування даними Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України : Наказ Державного комітету статистики України від 28 листопада 2005 року №386 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1509-05>.

16. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року №435-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

17. Третьяков С. Деякі аспекти реформування системи державної реєстрації юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців / С. Третьяков // Вісник Центру комерційного права. – 2005. – № 1. – С. 6–7.

18. Руденко Н. Впровадження Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» / Н. Руденко // Вісник Центру комерційного права. – 2004. – № 2. – С. 2–3.

19. Лисогор Н. Зміни у законодавстві про державну реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності / Н. Лисогор // Право України. – 2004. – № 1. – С. 71–73.

20. Хозяйственное право Украины : [учебник] / под ред. А. Васильева, О. Подцерковного. – Х. : ООО «Одиссей», 2005. – 464 с.

21. Квасницька О. Правове регулювання державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.04 «Господарське право, господарсько-процесуальне право» / О. Квасницька. – О., 2006. – 199 с.

22. Про інформацію : Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2657-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.